

Syyhyn kotihoito-ohje

permetriinivoide, ivermektiini-tablettihoito

(Päivitetty 28.2.2024)

Sinulla on todettu syyhytartunta, johon lääkäri on määrännyt **permetriinivoidehoidon** (esim. Nix®). Lääkäri voi määrätä myös yhdistelmähoidon, eli samanaikaisesti käytettävän paikallisvoiteen ja suun kautta otettavan **ivermektiini -tablettihoiton** (Scatol®). Molemmat hoidot ovat yhtä tehokkaita ja vakavat haittavaikutukset ovat harvinaisia.

Permetriinivoide on reseptivapaa ja ivermektiini -tablettihoito reseptilääke.

Permetriinivoide ja sen levitys

Hoito tehdään mieluiten illalla, jolloin se on vaivattomin toteuttaa. Voiteen annetaan vaikuttaa ainakin 12 tuntia, pikkulapsilla 6–8 tuntia. Vaikutusajan jälkeen voide pestään iholta pois vedellä ja saippualla.

Hoito **toistetaan** viikon (7vrk) kuluttua ensimmäisestä hoitokerrasta.

Ennen voiteen levitystä noudata seuraavia ohjeita:

Leikkaa sormien ja varpaiden kynnet lyhyeksi. Pese iho ihonpesunesteellä ja viileällä vedellä. Anna ihon kuivua ja levätä rauhassa (noin 30 min) ennen voiteen levitystä. Ihon on oltava puhdas kuiva ja viileä, kun hoito aloitetaan.

Voidetta levitetään huolellisesti, ohut kerros koko iholle: hiuspohjaan, (myös pikkulapsilla ja vanhuksilla), kasvoille, mutta ei silmien ja suun ympärille, korvanlehtiin, miehillä parran juureen. Voide levitetään myös selkään, varpaiden ja sormien väleihin, kynsien alle ja reunuksiin, napaan, kainaloihin, nivusiin, ulkoisiin sukuelimiin, pakaravakoon ja jalkapohjiin. Tarvittaessa hiukset voi pestä permetriini-shampoolla (Nix®). **Kädet voidellaan uudelleen aina käsien pesun jälkeen.**

Voiteen vaikutusajaksi pukeudutaan pitkähihaiseen paitaan ja pitkälahkeisiin housuihin (pyjama tms.). Kädet suojataan puuvillakäsineillä ja jalat puuvillasukilla. Pikkulapselle tai vanhukselle voi laittaa kypärämyssyn tms. päähineen.

Permetriinivoiteen annostusohje

Aikuiset ja yli 12 vuotiaat	Kokonainen voideputki (30 g), korkeintaan kahden putken sisältö
6-12 vuotiaat	½ voideputki (15g)
2-5 vuotiaat	¼ voideputki (7,5g)
2kk-1 vuotiaat	⅙ voideputki

Suunkautta otettava ivermektiiini -tablettihoito (Scatol® 3 mg /tbl)

Määrätty tablettiannos otetaan kerta-annoksena samana päivänä, kun tehdään hoitovoiteen levitys	Lääkäri määrää hoitoannoksen 0,2 mg /kg kerta-annoksena painon mukaan	
	Paino	Annos
Tabletit otetaan ruokailun yhteydessä mihin vuorokauden aikaan tahansa.	15–24-kg	1 tbl 3 mg
	25–35 kg	2 tbl 3 mg
Voidaan murskata ja antaa nesteeseen liotettuna, mutta ei appelsiinimehun kera; voi vähentää ivermektiiinin imeytymistä.	36–50 kg	3 tbl 3 mg
	51–65 kg	4 tbl 3 mg
	66–79 kg	5 tbl 3 mg
Hoito toistetaan viikon (7 vrk) kuluttua ensimmäisestä hoitokerrasta	80-yli kg	6 tbl 3 mg

Alle 6 -vuotiaat lapset

Permetriinivoide. Alle 6 -vuotiaille ivermektiiini -tablettihoito hoito lääkärin ohjeistuksen mukaan.

Raskaana olevien ja imettävien hoito

Raskaana olevan hoidossa käytetään ensisijaisesti permetriinivoidetta. Ivermektiiini -tablettihoitoa ei suositella.

Imettävän hoidossa käytetään permetriinivoidetta ja ivermektiiini -tablettihoitoa.

Syyhyille altistuneiden hoito

Perheenjäsenet, partnerit ja muut lähikontaktissa olevat sekä **oireilevat että oireettomat** hoidetaan samanaikaisesti permetriinivoiteella tai lääkärin määräyksen mukaisesti yhdistelmähoidolla (hoitovoide ja tablettihoito). Myös oireettomat lähikontaktit tekevät hoidon **kaksi kertaa** viikon (7 vrk) välein.

Muut toimenpiteet kotona

Permetriinivoidehoito: vaatehuolto ja siivoustoimet tehdään hoidon vaikutusajan jälkeen, kun voide pestään pois.

Pelkkä ivermektiiini -tablettihoito: vaatehuolto ja siivoustoimet tehdään syyhylläkkeen vaikutusajan (8–15 tuntia) jälkeen, esimerkiksi seuraavana aamuna.

Edeltävän viikon aikana käytössä olleet vaatteet, pyyhkeet ja vuodevaatteet vaihdetaan hoidon jälkeen ja **pestään**. Konepesu 60°C pesuohjelmassa vähintään 35 min. hävittää syyhyypunkit.

Vaatteet, joita ei voi pestä korkeassa lämpötilassa, pestään pesuohjeen mukaisessa ohjelmassa ja sen jälkeen siirretään syrjään viikon ajaksi. Säilytys huoneen lämpötilassa (21°), **ei viileässä** tilassa.

Vesipesua kestävämmät vaatteet, jalkineet, pehmolelut, tyynt, torkkupeitot ym. suljetaan muovisäkkiin viikon ajaksi pois käytöstä. Säilytys huoneen lämpötilassa (21°C), **ei viileässä** tilassa, kuten parvekkeella tai viileässä varastossa.

Peitot, tyynt ja petauspatja pestään 60°C pesuohjelmassa vähintään 35 min tai imuroidaan huolella. Patja, kangaspäällystetyt tuolit, sohvut sekä matot imuroidaan. Muutoin kodin siivouksessa riittää yleispuhdistusaine.

Vaatteet ja tekstiilit yms. voi myös laittaa pakastimeen tai talvella ulos pakkaseen (-18° C) yhden vuorokauden ajaksi.

Tartuttavuus loppuu hoidon jälkeen, joten esim. päiväkotiin tai kouluun voi palata ensimmäisen hoitokerran jälkeen hoitoa seuraavana päivänä.

Toinen hoitokerta

Toisen hoitokerran tarkoitus on varmistaa hoidon onnistuminen ja se toistetaan **aikaisintaan viikon** (7 vrk) kuluttua ensimmäisestä hoidosta.

Permetriinivoiteen levitys tehdään samaa tapaan kuin ensimmäisellä kerralla ja hoidon aikana päällä ollut vaatetus, pyyhkeet ja vuoteen liinavaatteet vaihdetaan seuraavana aamuna. Muita vaatehuolto- ja siivoustoimia ei tarvita.

Jos lääkäri on määrännyt myös ivermektiini -tablettihoidon, se otetaan samana päivänä kuin permetriinivoiteen levitys.

Muu oireenmukainen hoito

Syyhyyn liittyvä kutina saattaa jatkua ja iholla esiintyä näppylöitä jopa kuukauden ajan hoidon jälkeen, mikä ei yleensä merkitse hoidon epäonnistumista. Tällaisessa tilanteessa vasta uuden punkin löytyminen edellyttää hoidon uusimista.

Syyhyihottuman (kutina ja näppylät) oireita voi lievittää oireenmukaisella lääkityksellä. Ihottumaa voi hoitaa voiteella, jossa on kortisonia ja antibakteerista ainetta. Yökutinan hoitoa tehostamaan voi tarvittaessa käyttää antihistamiinia.

Tietoa syyhystä

Syyhyn aiheuttaa syyhypunkki, jota levittää hedelmöittynyt naaraspunkki kaivamalla ihon pintakerrokseen käytäviä, joihin se munii. Syyhypunkin elinaika on 4–8 viikkoa. Ihmisen ulkopuolella aikuinen punkki elää 1–3 vuorokautta, epäkypsä punkki jopa viikon. **Varma syyhydiagnoosi** perustuu ihosta mikroskoopilla katsottavaksi kaivetun punkin löytymiseen ja syyhykäytävien toteamiseen.

Ihmisen syyhypunkki ei tartu kotieläimiin (kissat ja koirat), eivätkä kotieläimet levitä syyhypunkkia.

Oireet

Tyypillisin oire on kutina sormien välissä, ranteissa, vatsassa, pakaransseudussa, rinnassa ja sukupuolielimissä. Kutina on voimakasta etenkin öisin tai kuumen suihkun jälkeen. Muita oireita ovat ihottuma, raapimajäljet, näppylät, vesirakkulat ja rihmamaiset punkin kaivamat käytävät. Alkuvaiheessa käytäviä ei välttämättä löydy lainkaan. Koska käsien pesu ja desinfiointi on lisääntynyt, voi punkin kaivamia käytäviä löytyä vain muualta vartalosta.

Syyhykutina alkaa yleensä 3–6 viikon kuluttua tartunnasta, kun elimistö on ehtinyt herkistyä punkkia ja sen eritteitä kohtaan. Uusintatartunnassa oireita voi ilmetä jo 1–3 päivän jälkeen.

Tarttuminen

Tartunta edellyttää **läheistä ja/tai toistuvaa ihokontaktia** tartunnan saaneen ihmisen kanssa (perheen sisällä, päiväkodissa, koulussa, laitoshoidossa, seksikontaktissa) tai nukkumalla samassa sängyssä, harvemmin vaatteiden ja huonekalujen välityksellä. Tartuntaan riittää yksikin punkkinaaras, mutta **kättely tai muu lyhyt kosketus ei yleensä riitä punkin siirtymiseen** henkilöstä toiseen.

On tärkeää kertoa mahdollisesta altistumisesta syyhyille henkilöille, joiden kanssa olet ollut läheisessä kontaktissa edeltävän kuuden viikon aikana.